

Protokoll Kirkerådet (KR)

16.-18.09.2015
Radisson blu, Bodø

Til stede:

May Lisbeth Hovlid Aurdal
Kjartan Bergslid
Erling Birkedal
Ivar Braut
Roald Braathen
Helga Haugland Byfuglien
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjeset

Runar Godø
Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Egil Morland
Jan Olav Olsen
Kristin Gunleiksrud Raaum
Sigurd Skollevoll

Til stede: fra MKR

Kristine Sandmæl (nestleder)

fra SKR

Anne Dalheim (leder)

Forfall: Ingrun Jule, Erling Pettersen

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Til stede fra sekretariatet:

Hans Arne Akerø
Kristine Ekeberg-Andersen
Ole Inge Bekkelund
Ingeborg Dybvig
Beate Fagerli
Jan Rune Fagermoen
Jens-Petter Johnsen

Tore Johnsen
Gerd Karin Røsæg
Christofer Solbakken (Bispemøtet)
Sissel Vartdal
Tone Helene Welden
Paul Erik Wirgenes
Andreas H Aarflot

Konstituering

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen.

Godkjenning av sakliste:

Kirkerådet vedtok etter forslag fra leder å føye en sak til sakslisten:

Sak KR 51/15 Fullmakt til KR-AU vedrørende eventuelle klager knyttet til Kirkevalget 2015.

Sakene 42/15 og 46/15 ble vedtatt behandlet i lukket møte.

Vedtatt sakliste:

Saksnr.	Sakstittel
----------------	-------------------

KR 31/15	Orienteringssaker
-----------------	--------------------------

KR 31.1/15 Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR og BM

KR 31.2/15 Svarbrev av 26.6.2015 – Høring – forslag til ny folkeregisterlov

KR 31.3/15 Livsnær, relevant og tilgjengelig

KR 31.4/15 Høringssvar 31.08.2015 – Forslag til ny forskrift om obduksjon og avgjeving av lik til bruk i undervisning og forskning

KR 31.5/15 Muntlig orientering om medlemsregister og kirkevalg

KR 31.6/15 Høringssvar av 24.08.2015 – Utkast til demensplan

KR 31.7/15 Behandling av klage på vedtak om å lansere «valgomat» brev av 4.9.15

KR 32/15	Referatsaker
-----------------	---------------------

KR 32.1/15 Protokoll for Kirkens Nødhjelps representantskapsmøte 29.05.2015

KR 32.2/15 Protokoll fra Styremøte i Norges Kristne Råd 02.06.2015

KR 32.3/15 Protokoll fra Rådsmøte i Norges Kristne Råd 16.-17.03.2015

KR 32.4/15 Protokoll fra KR-AU 25.06.2015

KR 32.5/15 Protokoll fra NFG møte juni 2015

KR 32.6/15 Referat fra Samarbeidsråd mot overgrepssproblematikk 09.06.2015

KR 32.7/15 Protokoll fra KR-AU telefonmøte 04.09.2015

KR 32.8/15 Protokoll fra KR-AGU 05.05.2015

KR 32.9/15 Protokoll fra KR-AGU 11.06.2015

KR 32.10/15 Protokoll (utdrag) MKR møte 10.-11.9.15 samt uttalelser fra møtet.

KR 32.11/15 Protokoll – utkast SKR møte 10.-11.9.15

KR 33/15	Høringssvar om endring i lovgivningen for tilskudd til tros- og livssynsamfunn
-----------------	--

- KR 34/15** Arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk -
- KR 35/15** Nominasjon av delegater fra Dnk til LVFs generalforsamling i Namibia 2017.
- KR 36/15** Kirkemøtets budsjettreglement
- KR 37/15** Utgåar
- KR 38/15** Kirkemøtets dirigentskap
- KR 39/15** Den norske kirkes klagenemnd – opprettelsen av et særskilt klageorgan i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen
- KR 40/15** Temagudstjenester høsten 2017 til markering av 500 år siden starten av den lutherske reformasjonen
- KR 41/15** Revisjon av dåpsliturgien
- KR 42/15** Tilsetting av biskop i Sør-Hålogaland
- KR 43/15** Veivalg for fremtidig kirkeordning
- KR 44/15** Kirken – på veg mot en felles visjon
- KR 45/15** Arbeidsgiverspørsmål
- KR 46/15** Kirkemøtet 2016 – saksliste og program
- KR 47/15** Religionsmøte og dialog
- KR 48/15** Liturgisk musikk
- KR 49/15** Særskilde preiketekstar
- KR 50/15** Videreføring av lærenemnda – høring
- KR 51/15** Fullmakt til KR-AU vedrørende eventuelle klager knyttet til Kirkevalget 2015.

KR 31/15 Orienteringssaker

KR 31.1/15 Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR og BM

Kirkerådet ved direktør:

- Kirkevalget 2015
- Arbeidet domineres av de store sakene som ligger på KR's bord
- KR's sekretariat – to nye seksjonsledere på plass: Sissel Vartdal HR-sjef og Aud Karin Hovi økonomisjef
- Budsjett 2015 er i rute, legges derfor ikke frem en sak om budsjettrevisjon.
- Klimapilegrim, stor mobilisering og mange arrangementer i kirkelig regi
- Rekruttering av studenter til de kirkelige utdanningsinstitusjonene er lav
- Flyktningssituasjonen i Europa, problematisk oppslag i Vårt Land, som ga et galt bilde av Den norske kirkes engasjement.

Mellomkirkelig råd ved nestleder:

- Møte 10.-11.september, hvor av en dag felles med SKR. Rådet kom med en uttalelse sammen med SKR om Regnskapsfondet og TV aksjonen. MKR kom med en uttalelse om folkemordet i Armenia. Det vises ellers til sakskartet og protokollen for MKR, flere av sakene står også på KR's sakskart.

Samisk kirkeråd ved leder:

- Møte 10.-11.oktober. Foruten saker som står på KR's saksliste gav Rådet en uttalelse om Samiske rettighetsspørsmål. Av andre saker ble situasjonen for samisk salmesang drøftet, jfr. SKR 23/15 og Føringer for kirkelige handlinger 6.februar, jfr. SKR 24/15. For øvrig vises det til sakslisten og protokoll.
- Vigslet ny prest i samisk område, Karl Johan Bjerke, kirken og påfølgende kirkekaffe godt besøkt.
- Delegasjonsreise til vennskapskirke i Brasil

Bispemøtet ved preses

- Gjennomført VPT i de tre regionene, programmet stadig under utbedring
- KM bedt BM utvikle et program tilsvarende VPT for vigslede medarbeidere
- Lagt til rette for prostekurs for alle prostene med opplæring inn mot 2017
- Brev til 8 biskoper fra 17 prester og prestevikarer tilhørende LHBT – gruppen. Fulgt opp av brev fra Pf og teOLOgene, og nytt brev til BM fra LHBT – gruppen, nå utvidet. BM inviterer til et utvalg hvor bla KR og KA er inne.
- Arbeidstidsavtale for prestene ligger hos departementet som ansvarlig etat

KR 31.2/15 Høringssvar av 26.06.2015 – Forslag til ny folkeregisterlov

KR 31.3/15 Livsnær, relevant og tilgjengelig?

KR 31.4.15 Høringssvar 31.08.2015 – Forslag til ny forskrift om obduksjon og avgjeving av lik til bruk i undervisning og forskning.

KR 31.5/15 Muntlig orientering om medlemsregister og kirkevalg v/Ole Inge Bekkelund

- KR 31.6/15 Høringssvar av 24.08.2015 – Utkast til demensplan
KR 31.7/15 Behandling av klage på vedtak om å lansere «valgomat» brev av 4.9.15

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 31/15 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 32/15 Referatsaker

- KR 32.1/15 Protokoll for Kirkens Nødhjelps representantskapsmøte 29.05.2015
KR 32.2/15 Protokoll fra Styremøte i Norges Kristne Råd 02.06.2015
KR 32.3/15 Protokoll fra Rådsmøte i Norges Kristne Råd 16.-17.03.2015
KR 32.4/15 Protokoll fra KR-AU 25.06.2015
KR 32.5/15 Protokoll fra Nemnd for gudstjenesteliv juni 2015
KR 32.6/15 Referat fra Samarbeidsråd mot overgrepssproblematikk 09.06.2015
KR 32.7/15 Protokoll fra KR-AU telefonmøte 04.09.2015
KR 32.8/15 Protokoll fra KR-AGU 05.05.2015
KR 32.9/15 Protokoll fra KR-AGU 11.06.2015
KR 32.10/15 Protokoll (utdrag) MKR møte 10.-11.9.15 samt uttalelser fra møtet
KR 32.11/15 Protokoll – utkast – fra SKR møte 10.-11.9.15

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 32/15 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering

KR 33/15 Høringssvar om endring i lovgivningen for tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Sammendrag

Kulturdepartementet har sendt ut på høring en endring i lovgivningen om tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke som følge av avviklingen av boplikten for prestene i Den norske kirke.

Boplikten for prester er opphevet med virkning fra 1. september 2015. Dermed er ordningen med tjenestebolig for prester i praksis opphevet. På denne bakgrunn har departementet etter forhandlinger med prestenes tjenestemannsorganisasjoner, inngått en avtale om lønnskompensasjon for prestene, til erstatning for tapet av fordelene med å bo i tjenestebolig. Beløpet blir innbakt i den årlige bevilgningen fra staten til Den norske kirke, og har en årlig budsjettvirkning på ca. 60 mill. kroner.

Departementet mener at ettersom dette er en bevilgning som ikke endrer den faktiske tildelingen til kirken, er det urimelig at den skal inngå i beregningsgrunnlaget for tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Men fordi departementet vurderer det slik at de aktuelle lovene og praktiseringen av dem, ikke gir adgang til å holde denne bevilgningen utenfor tilskuddsgrunnlaget, foreslår departementet å endre lovgrunnlaget.

Kirkerådet er kritisk til endringene i Lov om trussamfunn og ymist anna og Lov om tilskot til livssynssamfunn som Kulturdepartementet legger opp til. I realiteten er dette en tidligere usynlig budsjettpost som nå er kommet til syne. Kirkerådet er kritisk til at dette beløpet ikke skal tas med i beregningsgrunnlaget

Kirkerådet peker samtidig på det urimelige i at tilskudd fra Opplysningsvesenets fond gjennom mange år er tatt med i beregningsgrunnlaget for statlige overføringer, ettersom eiendomsforholdet til fondet er uavklart. Fondets avkastning har kirkelige formål, regulert i Grunnloven § 106, og Kirkerådet betrakter også fondets verdier som tilhørende Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkerådet viser til høringsnotat 9. juli 2015 og vil med dette avgi følgende høringsuttalelse:

Kirkerådet er kritisk til endringene i Lov om trussamfunn og ymist anna og Lov om tilskot til livssynssamfunn som Kulturdepartementet legger opp til. Tjenesteboligordningen for prester har inngått som en del av prestenes generelle lønns- og arbeidsvilkår, men uten at den har vært synliggjort som en utgift i budsjettet for Den norske kirke. Ut fra Grunnloven § 16 så vel som nåværende bestemmelser i de ovennevnte lovene, finner Kirkerådet det urimelig at utgiftsposter i budsjettet ikke skal tas med fordi de reelle kostnadene knyttet til disse postene tidligere ikke har vært synlige i budsjettet. Forslaget om å endre selve lovteksten vitner etter Kirkerådets mening om at også departementet er i tvil om at det var lovgivers opprinnelige intensjon å unndra denne type utgiftsposter.

Kirkerådet vil også anføre at forslaget fra departementet blir desto vanskeligere å forstå i lys av at departementet selv for få år siden (1999) utvidet beregningsgrunnlaget for andre tros- og livssynssamfunn, ved å ta med et beregnet nettobidrag fra Opplysningsvesenets fond. Fondets avkastning har kirkelige formål, regulert i Grunnloven § 106, og Kirkerådet betrakter også fondets verdier som tilhørende Den norske kirke. Ettersom eierskapet til Opplysningsvesenets fond foreløpig er uavklart, finner Kirkerådet det uheldig at bidrag fra fondet tas med i en beregning av statens utgifter. Når det likevel

skjer, understreker det at bidrag til andre tros- og livssynssamfunn skjer på grunnlag av alle budsjetterte utgifter til Den norske kirke.

På bakgrunn av debatten ble følgende uttalelse utarbeidet:

Høring om endring i lovgivningen om tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke som følge av avviklingen av boplikten for prestene i Den norske kirke

Kirkerådet viser til høringsnotat 9. juli 2015 og vil med dette avgi følgende høringsuttalelse:

Kirkerådet er kritisk til endringene i Lov om trussamfunn og ymist anna og Lov om tilskot til livssynssamfunn som Kulturdepartementet legger opp til.

Tjenesteboligordningen for prester har inngått som en del av prestenes generelle lønns- og arbeidsvilkår, men uten at den har vært synliggjort som en utgift i budsjettet for Den norske kirke. Ut fra Grunnloven § 16 så vel som nåværende bestemmelser i de ovennevnte lovene, finner Kirkerådet det urimelig at utgiftsposter i budsjettet ikke skal tas med fordi de reelle kostnadene knyttet til disse postene tidligere ikke har vært synlige i budsjettet. Forslaget om å endre selve lovteksten vitner etter Kirkerådets mening om at også departementet er i tvil om at det var lovgivers opprinnelige intensjon å unndra denne type utgiftsposter.

Kirkerådet vil også anføre at forslaget fra departementet blir desto vanskeligere å forstå i lys av at departementet selv for få år siden (1999) utvidet beregningsgrunnlaget for andre tros- og livssynssamfunn, ved å ta med et beregnet nettobidrag fra Opplysningsvesenets fond. Fondets avkastning har kirkelige formål, regulert i Grunnloven § 106, og Kirkerådet betrakter også fondets verdier som tilhørende Den norske kirke. Ettersom eierskapet til Opplysningsvesenets fond foreløpig er uavklart, finner Kirkerådet det uheldig at bidrag fra fondet tas med i en beregning av statens utgifter. Når det likevel skjer, understreker det at bidrag til andre tros- og livssynssamfunn skjer på grunnlag av alle budsjetterte utgifter til Den norske kirke.

Vedtatt i møte 16. september 2015

KR 33/15 Vedtak:

Kirkerådet vedtar vedlagte uttalelse om endringer i lovgivningen for tilskudd til tros- og livssynssamfunn.

KR 34/15 Arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk

Sammendrag

I samband med planleggingen av virksomhetsoverdragelsen må det gjøres enkelte tilpasninger i det kirkelige regelverket for at det foreslåtte nye rettssubjektet skal kunne motta dagens statlige kirkelige virksomheter og de ikke minst for å kunne bli arbeidsgiver for de ansatte knyttet til disse. Saken omhandler det siste og omfatter dels forslag til fordeling av myndighet innad i de nye rettssubjektet – dels forslag knyttet til nytt arbeidsrettslig regelverk, altså forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Friheten til å velge arbeidsrettslig regelverk er begrenset, ved at arbeidsmiljøloven i utgangspunktet er ufravikelig. Betydningen av dette drøftes – likeledes hva som endres i og med at tjenestemannsloven ikke lenger vil gjelde og heller ikke som pliktig ordning de av forvaltningslovens bestemmelser om enkeltvedtak som i dag gjelder i flere viktige grupper av tjenestemannssaker.

Siden saken primært har et praktisk siktemål, vedlegges utkast til nye regelverk. I all hovedsak er det søkt å gjøre bare de endringer som er nødvendige for at det nye rettssubjektet skal kunne overta som arbeidsgiver. Enkelte ordninger fra statlig arbeidsforhold er foreslått videreført – herunder adgangen til å klage på disiplinærvettak.

Knyttet til myndighetsfordeling har et viktig mål vært å unngå å skape ordninger som mer enn nødvendig vil sette biskopene i et underordningsforhold til Kirkerådet.

Saken foreslås sendt på høring i september, med henblikk på ferdigstilling for Kirkemøtet 2016 under Kirkerådets desembermøte.

Saken må ses i sammenheng med sak KR 39/15 om forslaget om å opprette en ny særskilt klagenemnd for Den norske kirke.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber direktøren ferdigstille utkastet til *høringsnotat om arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk*.
2. Saken sendes på høring til bispedømmerådene, biskopene, Bispemøtet og de berørte arbeidstakerorganisasjonene.
3. Kirkerådet får saken tilbake til sitt møte i desember i år med henblikk på ferdigstilling for oversending til Kirkemøtet i 2016.

Egil Morland fremmet forslag om en tilføyelse pkt. 2: ....berørte arbeidstakerorganisasjoner og eventuelt andre berørte instanser.

Administrasjonen inntar forslaget fra Morland som sitt.

KR 34/15 Vedtak:

1. Kirkerådet ber direktøren ferdigstille utkastet til *høringsnotat om arbeidsgiver-spørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk.*
2. Saken sendes på høring til bispedømmerådene, biskopene, Bispemøtet og de berørte arbeidstakerorganisasjonene og eventuelt andre berørte instanser.
3. Kirkerådet får saken tilbake til sitt møte i desember i år med henblikk på ferdigstilling for oversending til Kirkemøtet i 2016.

Enstemmig vedtatt

KR 35/15 Nominasjon av delegater fra Dnk til LVFs generalforsamling i Namibia 2017.

Sammendrag

Det lutherske verdensforbund (LVF) avholder sin generalforsamling hvert 7. år. LVFs 12. generalforsamling finner sted 10.-16. mai 2017 i Windhoek, Namibia.

Generalforsamlingen vil bestå av 373 offisielle delegater fra de 145 medlemskirkene. I brev fra LVF bes Dnk oppnevne en delegasjon på 7 delegater. Dette er beregnet ut ifra størrelse på medlemskirkene. Ut ifra vedtatte kvoteringskriterier, og flere angitte hensyn, ber LVF oss også om å nominere 4 kvinner, 3 menn og av disse 7 skal to være ungdommer.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppnevner følgende delegasjon til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling i Windhoek, Namibia 2017:
  1. **Mellomkirkelig råds leder** (vara: nestleder)
  2. **Kjetil Drangsholt**, medlem av Agder og Telemark bispedømmeråd og MKR (vara: Leif Christian Andersen, Stavanger bispedømmeråd og MKR)
  3. **Jenny Skumsnes Moe**, rådsmedlem LVF 2010-2017
  4. **Helga Haugland Byfuglien**, LVFs visepresident/rådsmedlem 2010-2017

5. **Harald Hegstad**, professor MF, leder av Oslo bispedømmeråd (vara: Vidar Haanes, professor MF)
6. **May Bente Anita Jønsson** (26), medlem av Ufung og medlem av Saemien Åålmege. KR delegerer til SKR å finne en samisk vararepresentant.
7. **Ingvild Lalim Bjørnøy** (22), teologistudent MF, medlem LVF Global Young Reformers (Vara: **Andreas Alexander Nordvang-Sandvold Fosby** (25), teologistudent TF, LVF Global Young Reformers)

2. Kirkerådets leder deltar på generalforsamlingen som observatør/gjest.

Ivar Braut fremmet følgende forslag:

1. Kirkerådets leder (vara: nestleder)
2. Mellomkirkelig råds leder (vara: nestleder)

Kjetil Drangsholt utgår

Forslaget ble enstemmig vedtatt

Agnes Sofie Gjeset fremmet følgende forslag dersom Braut sitt forslag blir vedtatt:
Nytt punkt 2: Et medlem fra Mellomkirkelig råd deltar på generalforsamlingen som observatør.

Forslaget ble vedtatt med 14 stemmer.

KR 35/15 Vedtak:

1. Kirkerådet oppnevner følgende delegasjon til Det lutherske verdensforbunds generalforsamling i Windhoek, Namibia 2017:
  1. **Kirkerådets leder** (vara: nestleder)
  2. **Mellomkirkelig råds leder** (vara: nestleder)
  3. **Jenny Skumsnes Moe**, rådsmedlem LVF 2010-2017
  4. **Helga Haugland Byfuglien**, LVFs visepresident/rådsmedlem 2010-2017
  5. **Harald Hegstad**, professor MF, leder av Oslo bispedømmeråd (vara: Vidar Haanes, professor MF)
  6. **May Bente Anita Jønsson** (26), medlem av Ufung og medlem av Saemien Åålmege. KR delegerer til SKR å finne en samisk vararepresentant.
  7. **Ingvild Lalim Bjørnøy** (22), teologistudent MF, medlem LVF Global Young Reformers (Vara: **Andreas Alexander Nordvang-Sandvold Fosby** (25), teologistudent TF, LVF Global Young Reformers)
2. Et medlem fra Mellomkirkelig råd deltar i generalforsamlingen som observatør.

KR 36/15 Kirkemøtets budsjettreglement

Sammendrag

Denne saken er en oppfølging av forvaltningsreformen, Staten og Den norske kirke – et tydelig skille (kap 7.3). Når Den norske kirke blir eget rettssubjekt, blir den en selvstendig økonomisk enhet med ansvar for egen økonomi.

Kirkemøtet vil få ansvar for forvaltningen av hele det statlige rammetilskuddet. Dette innebærer at Kirkemøtet, som tilskuddsmottaker, må fastsette et reglement som bestemmer hvordan tilskuddet skal disponeres og fordeles i det nye rettssubjektet.

Når det nye rettssubjektet opprettes vil det samtidig bli det tatt i bruk nye regnskapsprinsipper. Statens økonomireglement (og kontantprinsippet) vil opphøre å gjelde i den form vi har i dag.

Det planlegges for at regnskapslovens bestemmelser vil bli tatt i bruk. Dette innebærer en stor omlegging av regnskapsførselen og økonomiforvaltningen for Kirkerådet og bispedømmerådene.

Når reglementet er vedtatt av Kirkemøtet, må Kirkerådet fastsette nærmere bestemmelser om økonomiforvaltningen i eget reglement.

Etter behandling i KR sendes saken på høring til bispedømmerådene med høringsfrist 30.oktober. Saken kommer deretter opp til ny behandling på Kirkerådets møte 3.-4. desember 2015 før den fremmes for Kirkemøtet 2016 for endelig vedtak.

Forslag til vedtak

1. Forslag til budsjettreglement sendes ut på høring med de rettelser som fremkom i møtet.
2. Høringsfrist settes til 31. oktober 2015. Saken legges fram for ny behandling i Kirkerådet 3.- 4. desember 2015.
3. Etter ny behandling i KR legges saken fram for vedtak på Kirkemøtet 2016.
4. Kirkerådet foreslår for Kirkemøtet at retningslinjer for disponering av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål avvikles fra 1. januar 2017.

Egil Morland fremmet forslag om at ordet *avvikles* i punkt 4 erstattes med *oppheves*. Administrasjonen trakk sitt forslag til fordel for Morlands forslag.

KR 36/15 Vedtak:

1. Forslag til budsjettreglement sendes ut på høring med de rettelser som fremkom i møtet.

2. Høringsfrist settes til 31. oktober 2015. Saken legges fram for ny behandling i Kirkerådet 3.- 4. desember 2015.
3. Etter ny behandling i KR legges saken fram for vedtak på Kirkemøtet 2016.
4. Kirkerådet foreslår for Kirkemøtet at retningslinjer for disponering av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål oppheves fra 1. januar 2017.

Enstemmig vedtatt.

KR 37/15 Reglement for Bispemøtet

Saken utgår

KR 38/15 Kirkemøtets dirigentskap

Sammendrag

Det er en innarbeidet praksis at dirigentskapet på Kirkemøtet velges av og blant medlemmene av Kirkemøtet. Dagens bestemmelser er ikke til hinder for at disse kan velges eksternt. Det foreslås bl.a. for å sikre demokratiet i kirken at dirigentskapet i fremtiden ikke velges blant Kirkemøtets medlemmer. Som en følge av dette foreslås noen mindre endringer av Kirkemøtets forretningsorden og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å foreta følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden (I) og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja (II) (endringer i kursiv):

I

§ 3-2 Dirigentskap

§ 3-2, 1. ledd

Kirkemøtet velger for hvert møte et dirigentskap på tre medlemmer. *Disse kan ikke være medlemmer av Kirkemøtet.*

§ 3-2, 5. ledd

Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av *Kirkerådets leder og preses.*

§ 7-5 Om avstemninger

§ 7-5, 4. ledd

Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er *Kirkerådets leders* stemme avgjørende.

II

§ 4 Kyrkjemøtet

Når Kyrkjemøtet er samla, vert det representert gjennom *leiar i Kyrkjerådet og preses*.

Jan Olav Olsen fremmet følgende endringsforslag til § 3 - 2. første ledd i forretningsorden: (...) Disse behøver ikke være medlemmer av Kirkemøtet.

Forslaget ble vedtatt med 8 stemmer.

Vedtak KR 38/15

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å foreta følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden (I) og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja (II) (endringer i kursiv):

I

§ 3-2 Dirigentskap

§ 3-2, 1. ledd

Kirkemøtet velger for hvert møte et dirigentskap på tre medlemmer. *Disse trenger ikke være medlemmer av Kirkemøtet.*

§ 3-2, 5. ledd

Når Kirkemøtet utformer en hilsen, skal denne underskrives av *Kirkerådets leder og preses*.

§ 7-5 Om avstemninger

§ 7-5, 4. ledd

Ved stemmelikhet i andre saker enn valg er *Kirkerådets leders* stemme avgjørende.

II

§ 4 Kyrkjemøtet

Når Kyrkjemøtet er samla, vert det representert gjennom *leiar i Kyrkjerådet og preses*.

Enstemmig vedtatt

KR 39/15 Den norske kirkes klagenemnd – opprettelsen av et særskilt klageorgan i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen

Sammendrag

Kirkerådet foreslår å sende på høring i høst med henblikk på Kirkemøtet neste år, en sak om hvilke grupper av saker som egner seg til å bli behandlet av en særskilt klagenemnd for kirken. Det forutsettes at det blir etablert en hjemmel i kirkeloven for å opprette et slikt organ – eller at loven selv oppretter organet.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet gis en frihet til å avgjøre hvilke grupper av saker en slik nemnd skal behandle. Saken dreier seg først og fremst om *hvilke* saker som bør skilles ut og forbeholdes en slik særskilt klagenemnd. De fleste aktuelle saker vil antakelig knytte seg til Den norske kirke som arbeidsgiver, jf. sak 34/15 der disse spørsmål er nærmere omtalt. Høringsinstansene bes også vurdere om det er andre saker som egner seg til slik særlig behandling, samt hvordan en klagenemnd bør sammensettes og administrativt plasseres.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber direktøren ferdigstille utkastet til *høringsnotat om Den norske kirkes klagenemnd – opprettelsen av et særskilt klageorgan i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen.*
2. Saken sendes på høring til bispedømmerådene, biskopene, Bispemøtet og de berørte arbeidstakerorganisasjonene.
3. Kirkerådet ber om å få saken tilbake til sitt møte i desember med henblikk på ferdigstilling for oversending til Kirkemøtet i 2016. Saken skal da omfatte et begrunnet utkast til reglement for Den norske kirkes klagenemnd.

Vedtak KR 39/15

1. Kirkerådet ber direktøren ferdigstille utkastet til *høringsnotat om Den norske kirkes klagenemnd – opprettelsen av et særskilt klageorgan i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen.*
2. Saken sendes på høring til bispedømmerådene, biskopene, Bispemøtet og de berørte arbeidstakerorganisasjonene.
3. Kirkerådet ber om å få saken tilbake til sitt møte i desember med henblikk på ferdigstilling for oversending til Kirkemøtet i 2016. Saken skal da omfatte et begrunnet utkast til reglement for Den norske kirkes klagenemnd.

Enstemmig vedtatt

KR 40/15 Temagudstjenester høsten 2017 til markering av 500 år siden starten av den lutherske reformasjonen

Sammendrag

For å bidra til at Den norske kirke får en markering av 500-årsjubileet for starten på reformasjonen som både er landsomfattende og lokal, lages det fire temagudstjenester høsten 2017. Temaene innledes med det lutherske kjernebegrepet «Nåden alene», og følges opp med de tre temaene som er vedtatt av hovedkomiteen for reformasjonsmarkeringen, i tråd med temaene som brukes globalt av Det lutherske verdensforbund. Disse temaene er «Frelsen er ikke til salgs», «Mennesket er ikke til salgs», «Skaperverket er ikke til salgs».

Det vedtas særskilte bibeltekster for gudstjenestene de fire aktuelle søndagene. Det utarbeides også bibelgruppemateriell til disse temadagene, og ressursmateriell til gudstjenestene.

Etter vedtak i Kirkerådet skal saken oversendes Bispemøtet til godkjenning.

Forslag til vedtak

1. Høsten 2017 arrangeres det fire temagudstjenester i menighetene i Den norske kirke i forbindelse med 500-årsmarkeringen av starten på den lutherske reformasjonen. Gudstjenestene blir søndag 27. august (12. søndag i treenighetstiden), søndag 17. september (15. søndag i treenighetstiden), søndag 29. oktober (Bots- og bønnedag) og søndag 19. november (24. søndag i treenighetstiden).
2. Det vedtas følgende bibeltekster til de fire søndagene:
  27. august, tema: Nåden alene
    - Sal 116,1–9
    - Luk 15,11–32
    - Ef 2,1–10 (prekentekest)
  17. september, tema: Skaperverket er ikke til salgs
    - Salme 33,1–9
    - 2 Pet 1,5–9
    - Matt 7,24–28 (prekentekest)
  29. oktober, tema: Frelsen er ikke til salgs
    - Jes 55,1–3
    - Luk 20,45–21,4
    - Apg 8,4–24 (prekentekest)
  19. november, tema: Mennesket er ikke til salgs
    - Sal 8,2–10
    - Fil 2,3–11
    - Matt 18,1–6.10–14 (prekentekest)
3. Det tidligere vedtaket om særskilte prekentekest 2016–17 (sak KR 69/13) endres slik: Vedtaket om de tre første særskilte prekentekestene opprettholdes (3. søndag i adventstiden, Fastelavnssøndag og 5. søndag i treenighetstiden). Vedtaket om de tre siste særskilte prekentekestene oppheves (9., 15. og 20. søndag i treenighetstiden), slik at 9. og 20. søndag i treenighetstiden følger 1. rekkes normale prekentekest, mens 15. søndag i treenighetstiden får nye tekster.

Kristine Sandmæl fremmet følgende forslag til nytt punkt 4: I menigheter som ikke har gudstjenester på disse aktuelle søndager, oppfordrer Kirkerådet at et eller flere av temagudstjenestene flyttes til andre søndager.

Enstemmig vedtatt

Vedtak KR 40/15:

1. Høsten 2017 arrangeres det fire temagudstjenester i menighetene i Den norske kirke i forbindelse med 500-årsmarkeringen av starten på den lutherske reformasjonen. Gudstjenestene blir søndag 27. august (12. søndag i treenighetstiden), søndag 17. september (15. søndag i treenighetstiden), søndag 29. oktober (Bots- og bønnedag) og søndag 19. november (24. søndag i treenighetstiden).
2. Det vedtas følgende bibeltekster til de fire søndagene:
  27. august, tema: Nåden alene
    - Sal 116,1–9
    - Luk 15,11–32
    - Ef 2,1–10 (prekentekest)
  17. september, tema: Skaperverket er ikke til salgs
    - Salme 33,1–9
    - 2 Pet 1,5–9
    - Matt 7,24–28 (prekentekest)
  29. oktober, tema: Frelsen er ikke til salgs
    - Jes 55,1–3
    - Luk 20,45–21,4
    - Apg 8,4–24 (prekentekest)
  19. november, tema: Mennesket er ikke til salgs
    - Sal 8,2–10
    - Fil 2,3–11
    - Matt 18,1–6.10–14 (prekentekest)
3. Det tidligere vedtaket om særskilte prekentekest 2016–17 (sak KR 69/13) endres slik: Vedtaket om de tre første særskilte prekentekestene opprettholdes (3. søndag i adventstiden, Fastelavnssøndag og 5. søndag i treenighetstiden). Vedtaket om de tre siste særskilte prekentekestene oppheves (9., 15. og 20. søndag i treenighetstiden), slik at 9. og 20. søndag i treenighetstiden følger 1. rekkes normale prekentekest, mens 15. søndag i treenighetstiden får nye tekster.
4. I menigheter som ikke har gudstjenester på disse aktuelle søndager, oppfordrer Kirkerådet at et eller flere av temagudstjenestene flyttes til andre søndager.

Enstemmig vedtatt

KR 41/15 Revisjon av dåpsliturgien

Sammendrag

I evalueringen av gudstjenestereformen har mange gitt uttrykk for at Ordning for dåp i hovedgudstjenesten fra 2011 ikke fungerer godt. Det påpekes at den er for tung og gjentakende, for ordrik, for lang og at flere av formuleringene ikke kommuniserer godt.

Både språklig og regimessig er det behov for forbedringer. Samtidig er det viktig å føre videre nyvinningene i 2011-liturgien med takkebønn for dem som skal døpes, forbønn for de døpte, oppløfting av dåpsbarnet etter dåpen, bruk av dåpslys og en dåpspåminnelse til hele menigheten. Kirkerådet har vedtatt at en endret dåpsliturgi skal behandles av Kirkemøtet i januar 2017. Det vil også få konsekvenser for Ordning for dåp i egen gudstjeneste.

Nemnd for gudstjenesteliv vedtok i juni i år et revidert forslag til dåpsliturgi, etter et forarbeid av en arbeidsgruppe og en bredt sammensatt konsultasjon om revidert dåpsliturgi. NFGs forslag legges hermed fram for Kirkerådet, med tanke på å bli sendt på høring i høst.

Endringene innebærer ikke en endret dåpsteologi, men språklige og regimessige endringer som svarer på de innvendinger som har kommet fram i den offentlige debatten og i andre former for erfaringsinnhenting. Omfanget av endringer gjør at det nye forslaget kan karakteriseres som en *revisjon*, og ikke bare som en justering av 2011-liturgien.

Endringene gjelder særlig første og siste punkt i forslaget, hvor ordene som beskriver dåpens gave, ikke lenger har en erklærende form, men inngår i bønner. Dessuten er ordene til foreldre og faddere om dåpens forpliktelse flyttet fram i dåpsliturgien, slik det var i 1981-liturgien. Dåpsliturgien er justert språklig flere steder, og forkortet, særlig i innledningsdelen. Ved oppløftingen av barnet etter dåpen sies det: «Dette er *NN* (fornavn), Guds barn og vår *søster/bror* i Kristus.» I tilsigelsen med håndspåleggelse rett etter dåpen er ordene «gjort deg til sitt barn» erstattet av «født deg på ny», i tråd med alle dåpsliturgier i vår kirke fram til 1920.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet sender forslaget til revidert dåpsliturgi, med de endringer som framkom i møtet, på høring.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake på junimøtet 2016.

Vedtak KR 41/15

1. Kirkerådet sender forslaget til revidert dåpsliturgi, med de endringer som framkom i møtet, på høring.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake på junimøtet 2016.

Enstemmig vedtatt

KR 42/15 Tilsetting av biskop i Sør-Hålogaland bispedømme

Sammendrag

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har nominert 5 kandidater til det ledige bispeembetet: professor Hallgeir Elstad, prost Olav Rune Ertzeid, prost Ann-Helen Fjeldstad Jusnes, sokneprest Kristine Sandmæl og bymisjonsprest Kari Veiteberg.

Det ble foretatt en supplerende nominasjon etter at bispedømmerådets nominasjon ble offentliggjort; ordfører Rolf Steffensen.

Etter den kirkelige avstemning forelå det tre aktuelle kandidater til bispeembetet i Sør-Hålogaland: Jusnes, Steffensen og Veiteberg.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tilsetter xxxx som biskop i Sør-Hålogaland bispedømme.

KR 42/15 Vedtak:

Kirkerådet tilsetter Ann-Helen Fjeldstad Jusnes som biskop i Sør-Hålogaland bispedømme.

Tilsettingen var enstemmig.

KR 43/15 Veivalg for fremtidig Kirkeordning

Sammendrag

Kirkemøtet har bedt Kirkerådet fortsette arbeidet med en fremtidig kirkeordning. Parallelt med forvaltningsreformen, hvor Den norske kirkes sentrale og regionale organer forventes å få større rettslig og økonomisk selvstendighet, forbereder Kirkerådet en sak til Kirkemøtet som gir anledning til å fatte vedtak om *veivalg* av grunnleggende karakter for indre ordninger som skal gjelde for kirken. Saken har vært på høring, og det er utarbeidet et saksdokument som presenterer høringen og Kirkerådets nåværende vurderinger og forslag til alternative veivalg.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber om at saksdokumentet bearbejdes på bakgrunn av samtalen i Kirkerådet, behandling av Bispemøtet og ferdigstilles til Kirkerådets desembermøte.

Vedtakk KR 43/15

Kirkerådet ber om at saksdokumentet bearbejdes på bakgrunn av samtalen i Kirkerådet, behandling av Bispemøtet og ferdigstilles til Kirkerådets desembermøte.

KR 44/15 Kirken på veg mot en felles visjon (The Church)

Sammendrag

Kirkenes verdensråds Faith and Order-kommisjon sendte i 2013 dokumentet "The Church - Towards a Common Vision" ut på høring blant medlemskirkene. Norges Kristne Råd oversatte dokumentet til norsk: "Kirken - på vei mot en felles visjon". Mellomkirkelig råd ba Teologisk nemnd om å behandle dokumentet og utarbeide utkast til høringssvar. Som en del av sin behandling sendte Teologisk nemnd dokumentet til intern høring blant bispedømmer, teologiske fakulteter og kirkelige utdanningsinstitusjoner. I høringsbrevet ble spørsmål reist av Faith and Order-kommisjonen benyttet. I tillegg ble interne høringsinstanser bedt om å kommentere dokumentets potensielle betydning for Den norske kirkes arbeid med ny kirkeordning. Fra de interne høringsinstansene har det kommet 8 høringssvar, 4 fra fakulteter og utdanningsinstitusjoner, og 4 fra bispedømmer. Utkast til høringssvar på vegne av Den norske kirke er utarbeidet på bakgrunn av disse høringssvarene, samt Teologisk nemnds egne samtaler.

Teologisk nemnd anser dokumentet for å være det viktigste ekklesiologiske dokumentet som har kommet fra Faith and Order-kommisjonen siden "Dåp, Nattverd, Embete" fra 1982. Dokumentet er relevant for Den norske kirkes selvforståelse og kan benyttes som teologisk ressursdokument i arbeidet med ny kirkeordning. Teologisk nemnd anbefaler derfor at Den norske kirkes høringssvar til "The Church - Towards a Common Vision" behandles av Kirkemøtet.

Kirkenes verdensråd har satt høringsfrist til 31. desember 2016.

Videre behandling av forslag til høringssvar

Mellomkirkelig råd behandler dokumentet i sitt møte 10.-11.september. MKRs vedtak vil bli fremlagt for Kirkerådet i møtet. Så foreslås det at Kirkerådet i møtet gir innspill til MKR som kan innarbejdes i forslag til høringssvar. Kirkerådet får saken tilbake i sitt desembermøte for endelig behandling og oversendelse til Kirkemøtet.

Forslag til høringsdokument foreligger nå på engelsk, men vil bli oversatt før det går til behandling i Kirkemøtet.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet ber Mellomkirkelig råd ta inn følgende innspill i utkast til høringssvar:
2. Kirkerådet ber om å få et endelig forslag til høringssvar i sitt desembermøte. Enst
3. Forslag til høringssvar på KV dokumentet The Church oversendes Kirkemøtet 2016 for vedtak.

Administrasjonen fremmet følgende forslag på bakgrunn av samtalen i rådet:

Ny formulering av punkt 1: Kirkerådet ber Mellomkirkelig råd ta inn synspunkter fra Kirkerådets drøftinger i utkast til høringssvar

Nytt punkt 2: Saken oversendes Bispemøtet for uttalelse i deres møte oktober 2015

Avstemning:

Punkt 1 – enstemmig

Punkt 2 – enstemmig

Punkt 3 – enstemmig

Punkt 4 – vedtatt med 14 stemmer

Vedtatt KR 44/15

1. Kirkerådet ber Mellomkirkelig råd ta inn synspunkter fra Kirkerådets drøftinger i utkast til høringssvar.
2. Saken oversendes Bispemøtet for uttalelse i deres møte oktober 2015.
3. Kirkerådet ber om å få et endelig forslag til høringssvar i sitt desembermøte.
4. Forslag til høringssvar på KV dokumentet The Church oversendes Kirkemøtet 2016 for vedtak.

Enstemmig vedtatt

KR 45/15 Arbeidsgiverspørsmål

Saken legges ved protokollen til Kirkerådets medlemmer

KR 46/15 Kirkemøtet 2016, evaluering, program og saksliste

Sammendrag

Det er Kirkerådet som i henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 første og annet ledd, forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles, og som har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføringen av møtet.

Evaluering av Kirkemøtet 2015 viser at Hotell Scandic Nidelven med sine fasiliteter fungerte godt, men at det er behov for tilstrekkelig romkapasitet under åpningsmøtet. Kirkerådet bes på dette møtet å vedta en foreløpig saksliste og å drøfte programmet for Kirkemøtet 2016. Kirkemøtet 2016 finner sted i Trondheim, med møtestart torsdag 9. april og avslutning onsdag 15. april.

Forslag til foreløpig saksliste inneholder 17 saker, hvorav 14 saker går til ordinær komitebehandling.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar evalueringen av Kirkemøtet 2015 til orientering
2. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2016:

KM 01/16 Innstilling fra protokollkomiteen

KM 02/16 Valg og oppnevninger

1. Valg av dirigentskap for møtet
2. Valg av tellekorps
3. Valg av protokollkomité for perioden 2016 – 2020
4. Valg av valgkomité for perioden 2016 – 2020
5. Fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
6. Valg av komitéledere for møtet
7. Valg av Kirkeråd og Kirkerådets leder
8. Valg av Mellomkirkelig råd og Mellomkirkelig råds leder
9. Valg av Samisk kirkeråd og Samisk kirkeråds leder

KM 03/16 Orienteringssaker

1. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2015
2. Årsmelding fra de sentralkirkelige råd 2015
3. Protokoll fra Bispemøtet 2015/16
4. Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2015
5. Årsmelding fra Døvekirkenes fellesråd 2015
6. Evaluering av Kirkevalget 2015

KM 04/16 Arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk

KM 05/16	Kirkemøtets budsjettreglement
KM 06/16	Reglement for Bispemøtet
KM 07/16	Klagenemnd
KM 08/16	Veivalg for fremtidig kirkeordning
KM 09/16	Lærenemnd for Den norske kirke
KM 10/16	Valg av Arbeidsgiverorganisasjon
KM 11/16	Retningslinjer for prostiråd og prostimøter
KM 12/16	Kirkemøtets dirigentskap
KM 13/16	Endringer i regler for valg av Kirkeråd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden
KM 14/16	Etablering av kontrollorgan for Kirkemøtet
KM 15/16	Religionsmøte og dialog
KM 16/16	Kirken – på veg mot en felles visjon
KM 17/16	Kateketens og diakonens gudstjenestelige funksjoner

3. Kirkerådet ber om å få tilbake forslag om endelig komitefordeling i desembermøtet for da å fatte endelig vedtak.
4. Kirkerådet ber administrasjonen arbeide videre med planlegging av KM 2016 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.

Administrasjonen inkluderer i sitt forslag til saklisten en sak 18 på bakgrunn av brevet fra Bispemøtet av 16.09.2015 som omhandler «Spørsmålet om det skal åpnes adgang til kirkelig vigsel for likekjønnede»

Vedtatt med 14 mot 1 stemme

Vedtak KR 46/15

1. Kirkerådet tar evalueringen av Kirkemøtet 2015 til orientering
2. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige sakliste for Kirkemøtet 2016:

KM 01/16	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/16	Valg og oppnevninger
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valg av dirigentskap for møtet 2. Valg av tellekorps 3. Valg av protokollkomité for perioden 2016 – 2020 4. Valg av valgkomité for perioden 2016 – 2020 5. Fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer 6. Valg av komitéledere for møtet 7. Valg av Kirkeråd og Kirkerådets leder 8. Valg av Mellomkirkelig råd og Mellomkirkelig råds leder 9. Valg av Samisk kirkeråd og Samisk kirkeråds leder
KM 03/16	Orienteringssaker
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2015 2. Årsmelding fra de sentralkirkelige råd 2015 3. Protokoll fra Bispemøtet 2015/16

4. Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2015
5. Årsmelding fra Døvekirkenes fellesråd 2015
6. Evaluering av Kirkevalget 2015

KM 04/16	Arbeidsgiverspørsmål i tilknytning til virksomhetsoverdragelsen – utkast til aktuelle regelverk
KM 05/16	Kirkemøtets budsjettreglement
KM 06/16	Reglement for Bispemøtet
KM 07/16	Klagenemnd
KM 08/16	Veivalg for fremtidig kirkeordning
KM 09/16	Lærenemnd for Den norske kirke
KM 10/16	Valg av Arbeidsgiverorganisasjon
KM 11/16	Retningslinjer for prostiråd og prostimøter
KM 12/16	Kirkemøtets dirigentskap
KM 13/16	Endringer i regler for valg av Kirkeråd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden
KM 14/16	Etablering av kontrollorgan for Kirkemøtet
KM 15/16	Religionsmøte og dialog
KM 16/16	Kirken – på veg mot en felles visjon
KM 17/16	Kateketens og diakonens gudstjenestelige funksjoner
KM 18/16	Sak som omhandler «Spørsmålet om det skal åpnes adgang til kirkelig vigsel for likekjønnede»
3. Kirkerådet ber om å få tilbake forslag om endelig komitefordeling i desembermøtet for da å fatte endelig vedtak.

  4. Kirkerådet ber administrasjonen arbeide videre med planlegging av KM 2016 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.

Vedtatt med 14 stemmer

KR 47/15 Religionsmøte og religionsdialog

Samandrag

Den norske kyrkja må finne sin identitet som folkekyrkje i eit fleirreligiøst samfunn med ein stat utan religiøs preferanse. Dette er ein heit ny situasjon som gir kyrkja ei ny rolle og eit annleis spelerom i det livssynsopne samfunnet. Denne saka handlar om Den norske kyrka si sjølvforståing og rolle i eit fleirreligiøst samfunn.

Den norske kyrkja har eit stort ansvar for å vidareføre den kristne kulturarven i eit samfunn med aukande sekularisering og livssynsmessig mangfald. Kyrkja skal sjølvstendig halde fram med å forkynne frelsa i Jesus Kristus og invitere menneske til dåp og gudsteneste. Samstundes skal ho ha ein dialogisk tilnærming til andre trus- og livssynsamfunn. Korleis er forholdet mellom misjon og dialog?

Kyrkja skal møte alle medmenneske med respekt og toleranse og synleggjere at Guds kjærlege omsorg gjeld *alle* menneske. Den norske kyrkja må vere i front for å forsvare alle sin rett til trus- og livssynsfridom og bidra til at alle i vårt samfunn får utøve sin religion, både privat og i det offentlege rom.

På det medmenneskelege planet er det veldig mykje vi kristne har til felles med menneske med ei anna eller inga tru, og rommet for dialog, samarbeid og vennskap er stort. Men kva er eigentleg dialog? Denne saka gjer greie for ulike formar for religionsdialog og drøftar korleis kyrkja på ulike nivå; nasjonalt, i bispedøma og ikkje minst i kyrkjelydane, kan ha ein respektfull dialog med menneske med anna tru.

Saka drøftar og behovet for auka kompetanse om andre religionar og livssyn og korleis ein taklar til dømes kyrkjelege handlingar når familiane har medlemmer frå ulike trussamfunn. Ho spør og om korleis vi organisatorisk kan styrkje arbeidet med religionsmøte og religionsdialog i Den norske kyrkja på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Saka er ikkje forberedt med tanke på at Kyrkjemøtet skal diskutere sjølve religions-teologien – dvs. vår kyrkjes lære om forholdet til andre religionar. Her vil det vere ulike teologiske syn, og vi har fleire religionsteologiar i Den norske kyrkja i dag. Dei ulike misjonsselskapa vil til dømes ha noko ulik tilnærming og praksis. Kyrkjemøtet kan velje å drøfte om det er behov for læreutsegn om Den norske kyrkas forhold til andre religionar, til dømes til jødedommen. Nokre kyrkjer har slike, andre ikkje. Ei sak om dette vil i tilfelle måtte greiast ut for eit framtidig kyrkjemøte.

Verbum gir i samarbeid med Mellomkyrkjeleg råd ut boka *Religionsteologi på norsk* (arbeidstittel), og denne artikkelsamlinga er tenkt som meir utfyllande bakgrunnsinformasjon for kyrkjemøtesaka.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjerådet har drøfta saka og tar sikte på å fremme den for Kyrkjemøtet 2016
2. Kyrkjerådet ber Mellomkyrkjeleg råd å innarbeide desse innspela frå Kyrkjerådet i saka til Kyrkjerådets møte i desember:

Vedtak KR 47/15

1. Kyrkjerådet har drøfta saka og tar sikte på å fremme den for Kyrkjemøtet 2016
2. Kyrkjerådet ber Mellomkyrkjeleg råd å innarbeide desse innspela frå Kyrkjerådet i saka til Kyrkjerådets møte i desember

Sak 48/15 Liturgisk musikk

Samandrag

Då ny gudstenesteordning tok til å gjelde, første søndag i advent 2011, hadde musikken ein annan status enn materialet som elles var sendt ut til kyrkjelydane. Den liturgiske musikken hadde ikkje vore evaluert og vedteken, men skulle framleis prøvast ut lokalt, fram til endeleg vedtak i 2017.

Kyrkjemøtet 2015 gjorde følgjande vedtak: «Kyrkjemøtet sluttar seg til tidsplanen som er lagt fram for evaluering og fullføring av gudstenestereforma, og som fører til at Kyrkjemøtet 2017 kan gjere endeleg vedtak om den liturgiske musikken» (sak KM 05/15, vedtaks punkt 1). Tidsplanen ein viser til her, legg til grunn at Kyrkjerådet handsamar liturgisk musikk i sitt møte i september 2015, for så å sende saka ut på høyring.

I vedtaks punkt to i KM 05/15 heiter det: «Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet finne fram til ei avgrensa mengd med liturgisk musikk, som utgjer hovudseriane. Kyrkjemøtet rår til at hovudseriane vert nytta til dei fleste hovudgudstenester i kyrkjelydar over heile landet.»

Nemnd for gudstenesteliv sette i september 2014 ned eit liturgisk musikkutval, LMU, som fekk i oppgåve å sortere det musikk materialet som har vore sendt til utprøving, og å arbeide ut eit forslag til liturgisk musikk for hovudgudstenesta. LMU sende det ferdige forslaget til Nemnd for gudstenesteliv i juni 2015, og dette vart einstemmig vedteke i NFG. I vedtaket frå NFG finn vi å lese: «NFG sluttar seg til LMUs forslag til hovedserier for liturgisk musikk. Forslaget har et omfang og et innhold som svarer godt til Kirkemøtets bestilling» (sak NFG 11/15).

Liturgisk musikkutval sitt forslag til liturgisk musikk for hovudgudstenesta inneheld fem hovudseriar til bruk i hovudgudstenestene, samt ei tilråding når det gjeld dei andre sanglege ledda i ei hovudgudsteneste. Nemnd for gudstenesteliv rår til at all den liturgiske musikken, til alle sanglege ledd, vert vedteken i Kyrkjemøtet 2017. Likeeins rår NFG til at retningsliner for bruk av ulike tekstformer, til alle ledd som kan syngjast, vert avklart i 2017.

I merknadene til KM 05/15 har komiteen eit eige avsnitt som handlar om kommunikasjonsutfordringa som ligg i å «først oppmode til fri utprøving av ei stor mengd med musikkseriar, til deretter å vedta eit avgrensa tal med seriar.» Komiteen seier til slutt i sine merknader: «Dette bør ein ta omsyn til, både i arbeidet fram mot høyringa til hausten, og deretter i prosessen fram mot handsaming i Kyrkjemøtet 2017.» Nemnd for gudstenesteliv peikar på noko av det same i sine merknader til NFG 11/15: «For å oppfylle Kirkemøtets ønske om større gjenkjennelegheit i den liturgiske musikken er det ikke nok å samle seg om et begrenset antall serier. Det må også legges opp til et godt pedagogisk arbeid med implementering av musikken.»

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjerådet sluttar seg til Nemnd for gudstenesteliv sitt forslag til liturgisk musikk for hovudgudstenesta, og sender forslaget ut på høyring.
2. Kyrkjerådet rår til å vedta all liturgisk musikk, inkludert alle sanglege ledd, i Kyrkjemøtet 2017.
3. Kyrkjerådet sluttar seg til høyringsspørsmåla som er lagt ved saksdokumentet, og gir sekretariatet fullmakt til å arbeide vidare ut frå dette.
4. Kyrkjerådet ber om at sekretariatet utarbeider en plan for å sikre god implementering av den liturgiske musikken i kyrkjelydane, inkludert vegleing til materialet og tilstrekkeleg med ressursar til arbeidet lokalt.

Vedtak KR 48/15

1. Kyrkjerådet sluttar seg til Nemnd for gudstenesteliv sitt forslag til liturgisk musikk for hovudgudstenesta, og sender forslaget ut på høyring.
2. Kyrkjerådet rår til å vedta all liturgisk musikk, inkludert alle sanglege ledd, i Kyrkjemøtet 2017.
3. Kyrkjerådet sluttar seg til høyringsspørsmåla som er lagt ved saksdokumentet, og gir sekretariatet fullmakt til å arbeide vidare ut frå dette.
4. Kyrkjerådet ber om at sekretariatet utarbeider en plan for å sikre god implementering av den liturgiske musikken i kyrkjelydane, inkludert vegleing til materialet og tilstrekkeleg med ressursar til arbeidet lokalt.

KR 49/15 Særskilde preiketekstar for kyrkjeåra 2017-2018 og 2018-2019

Samandrag

Dette er ei sak som kjem attende for kvart kyrkjeår. Normalt er evangelieteksten etter ei av dei tre rekkjene preiketekst for søndagen. For å skapa variasjon og fylde vert evangelieteksten nokre søndagar bytt ut med andre tekstar, anten teksten frå Det gamle testamentet, teksten frå andre skrift i Det nye testamentet eller forteljingsteksten. Difor gjer Kyrkjerådet (KR) vedtak om «særskilde preiketekstar» for 6 søndagar kvart år. Framlegg til særskilde preiketekstar vert utarbeidd av Nemnd for gudstenesteliv (NFG), og vert send Bispemøtet (BM) til uttale.

For kyrkjeåret 2016-17 har saka særskilde preiketekstar relasjon til ei anna sak. Det er saka om markering av at det er 500 år sidan starten av den lutherske reformasjonen. Planane for denne markeringa inneheld temagudstenester med eigne tekstar hausten 2017. For at ikkje denne hausten skulle få alt for stort avvik frå dei regulære kyrkjeårstekstane, har den komiteen som arbeider med reformasjonsmarkeringa gjort framlegg om å gjera

om den delen av vedtaket i KR om særskilde preiketekstar for 2016-17 (sak KR 24/14) som galdt hausten 2017.

I NFG vart dette handsama som to delar av ei sak, sak NFG 15/2015. I KR kjem dei som to saker, sak KR 40/15 og KR 49/15.

Sak KR 49/15 er som vanleg framlegg om særskilde preiketekstar for to nye kyrkjeår. Framlegg om fire temagudstenester med eigne tekstar hausten 2017 og om gjering av tidlegare vedtak om særskilde preiketekstar hausten 2017 kjem i sak KR 40/2015.

Framlegg til vedtak

A. I kyrkjeåra 2017-18 og 2018-19 brukar ein desse særskilde preiketekstane:

2017-18 2. rekkja

Såmannssøndag – 28. januar 2018: Rom 10,13-17
2. søndag i fastetida – 25. februar 2018: 1 Mos 3,8-15
2. søndag i treeiningstida – 3. juni 2018: Gal 3,23-29
16. søndag i treeiningstida 9. september 2018: 1 Pet 4,12-19
22. søndag i treeiningstida – 21. oktober 2018: Ordt 6,20-23a

2018-19 3. rekkja

4. søndag i openberringstida – 27. januar 2019: Ordt 14,21-22.25-31
5. søndag i påsketida 19. mai 2019: 1 Kong 8,12-13.27-30
Treeiningssøndag – 16. juni 2019: Apg 17,22-34
13. søndag i treeiningstida – 8. september 2019: Apg 6,1-7
17. søndag i treeiningstida – 6. oktober 2019: Fil 1,20-26
Helgemessesøndag – 3. november 2019: Jes 60,18-22

B. Vedtaket vert send til Bispemøtet til uttale.

Vedtak KR 49/15

A. I kyrkjeåra 2017-18 og 2018-19 brukar ein desse særskilde preiketekstane:

2017-18 2. rekkja

Såmannssøndag – 28. januar 2018: Rom 10,13-17
2. søndag i fastetida – 25. februar 2018: 1 Mos 3,8-15
2. søndag i treeiningstida – 3. juni 2018: Gal 3,23-29
16. søndag i treeiningstida 9. september 2018: 1 Pet 4,12-19
22. søndag i treeiningstida – 21. oktober 2018: Ordt 6,20-23a

2018-19 3. rekkja

4. søndag i openberringstida – 27. januar 2019: Ordt 14,21-22.25-31
5. søndag i påsketida 19. mai 2019: 1 Kong 8,12-13.27-30
Treeiningssøndag – 16. juni 2019: Apg 17,22-34
13. søndag i treeiningstida – 8. september 2019: Apg 6,1-7
17. søndag i treeiningstida – 6. oktober 2019: Fil 1,20-26
Helgemessesøndag – 3. november 2019: Jes 60,18-22

B. Vedtaket vert send til Bispemøtet til uttale.

KR 50/15 Videreføring av lærenemnda - høring

Sammendrag

Lærenemnd for Den norske kirke ble opprettet ved lov i 1987. I høringssvarene fra høringsdokumentet *Veivalg for fremtidig kirkeordning* gikk et flertall av høringsinstansene inn for at lærenemnda bør nedlegges. Flertallet var imidlertid samlet sett ikke veldig tydelig, og høringssvarene gav også flere forslag til videreføring av de anliggender lærenemnda er uttrykk for.

På dette grunnlag kan det være tjenlig å sende ut på en begrenset høring noen alternativer for videreføring av lærenemnda. Tre varianter er foreslått sendt ut på høring:

1. Bispemøtet fungerer som formelt læreorgan. I saker der Bispemøtet behandler en læreklage, bør representanter for anklagede ha anledning til å følge forhandlingene, evt. med talerett.
2. Bispemøtet, i de tilfelle det fungerer som læreorgan, blir styrket med fagpersoner, evt. andre, som kan være valgt ut av Bispemøtet selv, eller av andre.
3. Den norske kirke oppretter et Teologisk råd for Den norske kirke, som også kan behandle lærespørsmål knyttet til personalsaker. Et slikt teologisk råd kan bestå av et fastsatt antall biskoper, i tillegg til teologisk ekspertise, og evt. lekfolk, valgt av Kirkemøtet.

Det er lagt ved forslag til regelverk knyttet til de tre alternativene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet takker for orienteringen om Lærenemnd for Den norske kirke, og sender forslaget ut på begrenset høring.

Vedtak KR 50/15

Kirkerådet takker for orienteringen om Lærenemnd for Den norske kirke, og sender forslaget ut på begrenset høring.

KR 51/15 Fullmakt til KR-AU vedrørende eventuelle klager knyttet til Kirkevalget 2015.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet gir Kirkerådets Arbeidsutvalg fullmakt til å fatte endelig beslutning i eventuelle klager nyttet til Kirkevalget 2015.

KR 51/15 Vedtak

Kirkerådet gir Kirkerådets Arbeidsutvalg fullmakt til å fatte endelig beslutning i eventuelle klager nyttet til Kirkevalget 2015.

Hørings svar om endring i lovgivningen for tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Forslag til vedtak

Kirkerådet viser til høringsnotat 9. juli 2015 og vil med dette avgi følgende høringsuttalelse:

Kirkerådet støtter ikke forslaget til endringer i Lov om trussamfunn og ymist anna og Lov om tilskot til livssynssamfunn. Kirkerådet har gjort følgende vurderinger av problemstillinger knyttet til forslagene:

Tjenesteboligordningen for prester har inngått som en del av prestenes generelle lønns- og arbeidsvilkår uten at den har vært synliggjort som en utgift i budsjettet for Den norske kirke. Ut fra Grunnloven § 16 så vel som nåværende bestemmelser i de ovennevnte lovene, finner Kirkerådet det ikke rimelig at utgiftsposter i budsjettet skal unntas med den begrunnelse at de reelle kostnadene knyttet til disse postene tidligere ikke har vært synlige.

Kirkerådet vil anføre at et beregnet nettobidrag fra Opplysningsvesenets fond - herunder bidrag til tjenestebolig for prestene - har vært lagt til grunnlaget for støtte til tros- og livssynssamfunn siden 1999. Denne praksis bør opphøre. Kirkerådet betrakter fondets verdier som tilhørende Den norske kirke og har derfor vært kritisk til at bidrag fra fondet har vært tatt med i en beregning av statens utgifter til andre tros- og livssynssamfunn. Fondets avkastning har kirkelige formål, regulert i Grunnloven § 106. Men når nettobidraget fra Opplysningsvesenets fond siden 1999 *har* vært lagt til beregningsgrunnlaget, mener Kirkerådet likevel at midler til lønnskompensasjon for prester nå bør legges til beregningsgrunnlaget for støtte til andre tros- og livssynssamfunn.